

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(12)
รายการภาพประกอบ	(14)
บทที่	
1. บทนำ	1
บทนำต้นเรื่อง	1
ตรวจเอกสาร	3
1. ปลานิล	3
1.1 พันธุ์ปลานิล	3
1.1.1 ชนิดของปลา	3
1.1.2 สายพันธุ์ปลานิล	4
1.2 ปลานิลแดงแปลงเพศ (Sex-Reversed Red Tilapia)	6
1.2.1 ที่มาและถิ่นที่อยู่อาศัยของปลานิลแดง	6
1.2.2 ลักษณะภายนอกของปลานิลแดง	8
1.2.3 ฤดูผสมพันธุ์และวางไข่	9
1.2.4 อุปนิสัยการกินอาหาร	9
1.2.5 ตลาดและความต้องการปลานิลในและต่างประเทศ	10
1.2.6 ความต้องการสารอาหารของปลานิล	11
2. โรคสเตรฟโตคอคโคซิส (Streptococcosis)	11
2.1 การทำให้เกิดโรคและอาการ	11
2.2 การแพร่กระจาย	12
2.3 การระบาดของโรคสเตรฟโตคอคโคซิสในปลา	13
2.4 การวินิจฉัยโรค	15
2.5 การป้องกันควบคุมโรคสเตรฟโตคอคโคซิส	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. การใช้สมุนไพร	16
3.1 ความหมายของสมุนไพร	16
3.2 สมุนไพร	20
3.3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของสมุนไพร	29
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	30
2. วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการทดลอง	31
วัสดุ	31
อุปกรณ์	32
วิธีการทดลอง	35
1. ศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาและคุณสมบัติของเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	35
1.1 แยกเชื้อแบคทีเรียจากปลาป่วยที่เลี้ยงในระบบธรรมชาติ	35
1.2 ทดสอบคุณสมบัติของเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	35
1.3 ทดสอบความไวของเชื้อสเตรฟโตคอคคัสต่อยาปฏิชีวนะ	35
2. ศึกษาความรุนแรงของเชื้อสเตรฟโตคอคคัส (LD ₅₀ ที่ 10 วัน)	36
2.1 เตรียมปลาทดลอง	36
2.2 เตรียมเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	36
2.3 การทดลองหาค่า LD ₅₀ ที่ 10 วัน	36
3. ศึกษาการใช้สมุนไพรต่อการต้านทานเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	
ในปลานิลแดงแปลงเพศ	37
3.1 การทดสอบหาค่าความเข้มข้นต่ำสุด (MIC) ของสารสกัดสมุนไพร	
ต่อเชื้อสเตรฟโตคอคคัส โดยใช้วิธี Agar dilution method	38
3.2 การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดสมุนไพร	38
3.3 การศึกษาผลของสารสกัดสมุนไพรต่อการเจริญเติบโต	
และการต้านทานเชื้อสเตรฟโตคอคคัสในปลานิลแดงแปลงเพศ	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การศึกษาความต้านทานโรคปลานิลแดงแปลงเพศที่ได้รับ อาหารผสมสมุนไพรที่ระดับต่าง ๆ	40
3.5 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงเนื้อเยื่อของปลานิลแดงแปลงเพศ หลังจากได้รับอาหารผสมสารสกัดสมุนไพร	40
3. ผลการทดลอง	41
1. ผลการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาและคุณสมบัติของ เชื้อสเตรฟโตคอคคัส	41
1.1 แยกเชื้อแบคทีเรียจากปลาป่วยที่เลี้ยงในระบบธรรมชาติ	41
1.2 ผลการทดสอบคุณสมบัติของเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	41
1.3 ผลการทดสอบความไวของเชื้อสเตรฟโตคอคคัสต่อยาปฏิชีวนะ	43
2. ผลการศึกษาความรุนแรงของเชื้อสเตรฟโตคอคคัส (LD ₅₀ ที่ 10 วัน)	44
3. ผลการใช้สมุนไพรต่อการต้านทานเชื้อสเตรฟโตคอคคัส ในปลานิลแดงแปลงเพศ	48
3.1 ผลการทดสอบหาค่าความเข้มข้นต่ำสุด (MIC) ของสารสกัดสมุนไพร 19 ชนิด ต่อเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	49
3.2 ผลองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดสมุนไพร	50
3.3 ผลของน้ำมันเปลือกอบเชยเทศต่อการเจริญเติบโตของปลานิลแดงแปลงเพศ	51
3.4 ค่าสัมพันธ์เปอร์เซ็นต์การรอดตายของปลานิลแดงแปลงเพศ	54
3.5 ผลการเปลี่ยนแปลงเนื้อเยื่อปลานิลแดงแปลงเพศหลังจากได้รับอาหาร ผสมน้ำมันเปลือกอบเชยเทศ	54
4. วิจัยณ์ผลการทดลอง	58
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	65
เอกสารอ้างอิง	67
ภาคผนวก ก	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข	90
ภาคผนวก ค	97
ภาคผนวก ง	100
ประวัติผู้เขียน	104

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปลานิลแดงกับปลานิลธรรมดา	9
2. เปรียบเทียบหน่วยความเข้มข้นของน้ำมันเปลือกอบเชยเทศ	39
3. เปรียบเทียบคุณสมบัติทางชีวเคมีของเชื้อสเตรฟโตคอคคัสที่แยกได้จากปลากะพงขาวและปลานิลลูกผสม	42
4. ผลการทดสอบความไวของเชื้อสเตรฟโตคอคคัสต่อยาปฏิชีวนะชนิดต่าง ๆ	44
5. ร้อยละของสารสกัดและลักษณะสารสกัดหยาบด้วยเอทานอล	48
6. ผลของความเข้มข้นต่ำสุดของสารสกัดสมุนไพรชนิดต่าง ๆ 19 ชนิดในการยับยั้งเชื้อสเตรฟโตคอคคัส	50
7. การเจริญเติบโตของปลานิลแดงแปลงเพศที่ได้รับอาหารผสมน้ำมันเปลือกอบเชยเทศในความเข้มข้นที่ต่างกัน	52
8. น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะ และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อของปลานิลแดงแปลงเพศ ที่ระยะเวลา 8 สัปดาห์	53
9. แสดงเปอร์เซ็นต์ของ cinnamaldehyde ในน้ำมันอบเชยชนิดต่าง ๆ	62

รายการตารางผนวก

ตารางผนวกที่	หน้า
ก. 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา LD_{50} ที่ 10 วัน ในปลานิลแดงแปลงเพศขนาดเล็ก ตามวิธีของ Reed และ Muench (1938)	84
ก.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา LD_{50} ที่ 10 วัน ของปลานิลแดงแปลงเพศขนาดใหญ่ ตามวิธีของ Reed และ Muench (1938)	86
ก.3 การหา standard curve ระหว่างค่า absorbance และจำนวนเซลล์ต่อมิลลิลิตร (Iny)	89
ข.1 ส่วนประกอบของอาหารทดลองแต่ละชุดการทดลอง	90
ข.2 แสดงองค์ประกอบทางเคมีของอาหารปลานิลแดงแปลงเพศทดลอง	92

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่

1. ปลานิลแดงแปลงเพศ (Sex – Reversed Red Tilapia) 6
2. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด เล็ก ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส (สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะ ะ ตา ขุ่น (บน) เมื่อ เ ป รีย บ เ ทีย บ กั บ ป ล า ป ก ตี (ล่าง) 45
3. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด เล็ก ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส (สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะ ะ ท้อง บวม 46
4. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด เล็ก ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส (สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะ ะ ตา ขุ่น และ ะ โป น ทั้ง ส ่อ ง ขั้ ง 46
5. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด ใหญ่ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส (สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะ ะ ตา ขุ่น เล็ก น้อย แต่มีแ ผล ต ก เลื่อ ด บริ เว ณ จู๋ น ค รี บ กั น 47
6. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด ใหญ่ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส (สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะ ะ ตั บ ลี บ และ ะ ชี ด ไ ต ชี ด และ ะ ม้ า ม โ ต 47
7. อาการภายนอกปลานิลแดงแปลงเพศขนาด ใหญ่ที่ติดเชื้อ ส เ ต ร ฟ โ ต ค อ ค คั ส

(สายพันธุ์ปลา กะพงขาว) มีลักษณะตก
เลือดและมีข่องเหลวในช่องท้อง

48

8. แสดงการเจริญเติบโตของปลานิลแดงแปลงเพศหลังได้รับอาหารผสม
น้ำมันเปลือกอบเชยเทศที่ระยะเวลา 8 สัปดาห์ 52
9. เปรียบเทียบค่า RPS ของปลานิลแดงแปลงเพศหลังได้รับอาหารผสม
น้ำมันเปลือกอบเชยเทศที่ระดับต่าง ๆ แล้วทำการฉีดเชื้อทุก 2 สัปดาห์
ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ 54
10. เซลล์ตับปกติของปลานิลแดงแปลงเพศในสูตรควบคุม (H&E, Bar = 100 μ m) 55
11. เซลล์ไตปกติของปลานิลแดงแปลงเพศในสูตรควบคุม (H&E, Bar = 100 μ m) 56
12. เซลล์ตับอ่อนปลานิลแดงแปลงเพศที่ได้รับอาหารผสมน้ำมันเปลือกอบเชย 500 และ
1,000 พีพีเอ็ม ที่ 6-8 สัปดาห์ อะซินาเซลล์ (pancreatic acinar) แสดงการลดลง
ของไซโมเจนแกรนูล (zymogen granule) (H&E, Bar = 100 μ m) 56

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบที่

13. เซลล์ตับของปลานิลแดงแปลงเพศที่ได้รับอาหารผสมน้ำมันเปลือกอบเชยเทศ 500 และ 1,000 พีพีเอ็ม ที่ 6-8 สัปดาห์ แสดงการหดตัว (atrophic) ของเซลล์ตับ และเกิดการขยายตัวของฮีพาทิกไซนุซอยด์ (hepatic sinusoid) (ครีซึ่) (H&E, Bar = 100 μ m) 57
14. เซลล์ไตของปลานิลแดงแปลงเพศที่ได้รับอาหารผสมน้ำมันเปลือกอบเชยเทศ 500 และ 1,000 พีพีเอ็ม ที่ 6-8 สัปดาห์ แสดงการหดตัวของโกลเมอรูลัส (glomerulus) (ครีซึ่) (H&E, Bar = 100 μ m) 57

รายการภาพประกอบผนวก

ภาพประกอบผนวกที่	หน้า
ก. 1 standard curve ระหว่างค่า absorbance และ จำนวนเซลล์ต่อมิลลิลิตร (Iny)	88